

24.9.2019

PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSESSA, OHITUSTIEN RAKENTAMINEN ROVANIEMEN HIRVAALLE

HANKKEESTA VASTAAVA

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue
Hallituskatu 3 B
96100 Rovaniemi

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Hankkeen kuvaus

Hankkeen tavoitteena on Hirvaan kohdan liikenneturvallisuuden parantaminen ja liikenteen sujuvuuden lisääminen. Tarkastelukohteena oleva valtatie 4:n osuus Hirvaan kylän kohdalla sijaitsee Rovaniemen kaupungin alueella. Kohde sijoittuu Kemimaa-Rovaniemi -valtatieosuudelle, joka luokitellaan Väyläviraston toimintalinjojen mukaan kuuluvaksi valtakunnallisesti keskeiseen päätieverkkoon.

Hirvaan liikenneturvallisuusselvityksen mukaan valtatie 4 parantamisella nykyiselle paikalleen ei pystytä ratkaisemaan liikenneturvallisuusongelmia ja toteuttamaan niitä tavoitteita, joita on esitetty päätieverkon kehittämiseksi. Ratkaisuksi esitetään valtatie 4 rakentamista Hirvaan kohdalla uuteen paikkaan ohitustienä. Uusi tielinjaus sijoittuisi nykyisen valtatie 4 pohjoispuolella ja sen pituus olisi noin 5,5 km.

Kuva yllä: Hirvaan ohitustien linjaus.

HANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Vaikutukset maankäytölle ja asutukselle

Alueella voimassa oleva Rovaniemen maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 2.11.2001. Maakuntakaavassa valtatie on osoitettu Hirvaan kohdalla "Valtatie" -merkinnällä uuteen maastokäytävään nykyisen valtatieen länsipuolelle. Nykyinen valtatie jäisi tällöin valtatieen rinnakkaistieksi. Tielinjaus sijoittuu kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousalueelle (MT).

Uusi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava on vireillä. Maakuntakaavaehdotus on hyväksytty 28.11.2016 ja siinä valtatie on osoitettu Hirvaan kohdalla nykyisellä paikalla "Merkittävästi parannettava tie" -merkinnällä. Lisäksi Hirvaan kohdalla on katkoviivalla merkitty tielinjaus nykyisen tien länsipuolella merkinnällä "Valtatie, ohjeellinen/vaihtoehtoinen". Tielinjaus sijoittuu kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Hanke on vireillä olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan mukainen.

Hirvaalla on voimassa oikeusvaikutteinen Hirvaan osayleiskaava vuodelta 2011. Osayleiskaava mahdollistaa rakennusluvan saamisen osayleiskaavassa esitetyille kaavan mukaisille rakennuspaikoille. Yleiskaavassa alueelle on osoitettu runsaasti uusia rakennuspaikkoja, joista suurin osa sijoittuu yksityisten omistamille maa-alueille. Mikäli Hirvaan kohdalle rakennetaan uusi ohitustie, edellyttää se osayleiskaavan muuttamista.

Uusi tielinjaus ohittaa Hirvaan kyläalueen. Tielinjauksen alueella keskeisimmät elinkeinot ovat metsätalous ja poronhoito. Metsäalueille kohdistuu tavanomaista metsien virkistyskäyttöä kuten retkeilyä, marjanpoimintaa, sienestystä, metsästystä ja moottorikelkkailua. Tielinjauksen suunnittelualueella on laavu ja valaistu kuntorata. Uusi tielinjaus siirtäisi toteutuessaan valtatieen Hirvaan kohdalla uuteen maastokäytävään nykyisen tien pohjoispuolelle tie jäisi sellaisenaan Hirvaan kylän liikujia palvelevaksi rinnakkaistieksi.

Ohitustien alueella ei ole asemakaavaa. Osa yleiskaavan uusista rakennusalueista on merkitty asemakaavoitettaviksi alueiksi, ne sijoittuvat pääosin kaava-alueen itä-osaan Valajaskoskientien liittymän läheisyyteen. Hirvaan kylässä asuu tällä hetkellä noin 830 asukasta ja alueelle on rakennettu viime vuosina omakotitaloja noin 5 kpl vuodessa. Suunnittelualueella on Hirvaan koulu ja päiväkotit, kaupallisia palveluja alueella ei ole. Uuden ohitustien rakentamisen arvioidaan mahdollistavan myös maankäytön kehittämisen ja uusien asuinalueiden ja rakennuspaikkojen kaavoittamisen Hirvaan ja Valajaskosken alueille.

Liikenteelliset vaikutukset

Hirvaan kylän kohta Keminmaa-Rovaniemi -valtatieosuudella luokitellaan Liikenneviraston toimintalinjojen mukaan kuuluvaksi valtakunnallisesti keskeiseen päätieverkkoon. Toimintaympäristöluokituksestaan valtatie 4 on Hirvaan kohdalla seudullisen liikenteen jakso, jossa pitkämatkaisen liikenteen ohella seudullisen työssäkäynti- ja asiointiliikenteen osuus on suuri. Tavaraliikenteen kuljetuksissa päivittäis- ja kulutus-tavaroiden osuus on merkittävä.

Keskimääräinen vuorokausiliikenne (KVL 2018) tieosuudella vuonna 2018 oli noin 4800 ajoneuvoa vuorokaudessa, raskaita ajoneuvoja oli noin 620 kpl (10 %). Liikenteen arvioidaan lisääntyvän yleisen kasvuennusteen lisäksi myös kaivos- ja kalateol-

lisuuden kuljetusten kasvun ja esimerkiksi puuta raaka-aineenaan käyttävien biotuelaitosten valmistumisen myötä sekä matkailun kasvun seurauksena. Liikenne-enuste vuodelle 2030 (KVL 2030) Hirvaan kohdalle on keskimäärin 5600 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Valtatiellä hankkeen alaisella tieosuudella tapahtui vuosina 2009 – 2018 tierekisterin mukaan 37 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta eli keskimäärin neljä onnettomuutta vuodessa. Onnettomuuksia tapahtuu selvästi enemmän verrattuna valtateiden vastaaviin keskimääriin tunnuslukuihin.

Hirvaan alueella tieliikenteestä johtuvaa meluongelmaa on erittäin vaikea ratkaista nykyisellä paikallaan. Ongelmana kyseisellä valtatiejaksolla on myös päätieverkon tavoitteisiin nähden tien kapeus, geometriapuutteet ja suuri yksityistieliliittymien tiheys. Hirvaan kylän kohdalla on ristiriita paikallisen liikenteen ja pitkämatkaisen liikenteen välillä. Valtatien poikkileikkaus Hirvaan kohdalla on selvästi alle tavoiteveeyden. Valtatien rinnalla on koko matkalla erillinen kevyen liikenteen väylä ja yksi alikulkukäytävä. Tieosuus on valaistu ja siinä on automaattinen nopeusvalvonta.

Ohitustien toteuttamisen myötä ja liikennemäärän vähentyessä selvästi nykyisestä rinnakkaistielle ei tarvitsisi tehdä kalliita tienrakentamistoimenpiteitä tai pitkämatkaisen liikenteen sujuvuutta heikentäviä ratkaisuja. Rinnakkaistien liikennemäärä vähentyisi arvion mukaan 70 %. Ohitustien myötä poistuisivat lähes kokonaisuudessaan nykyisen valtatie ja sen liikenteen aiheuttamat ongelmat Hirvaan kylän kohdalla. Arvion mukaan liikenneturvallisuus paranisi, liittyminen tielle helpottuisi, valtatie estevaikutus pienenisi ja melu- sekä pölyhaitat vähenisivät.

Vaikutukset ympäristön- ja luonnonsuojeluun

Hanke ei sijoitu geologisesti arvokkaille alueille. Tielinjauksen alueella ei ole arvokkaita pohjavesialueita. Tielinjauksen läheisyydessä on kolme lähdettä, jotka ovat vesilain 11 §:n nojalla suojeltuja kohteita. Yksi lähteistä sijaitsee lähellä suunniteltua tielinjausta. Suunnittelualueella sijaitsee kolme puroa tai ojaa: Päivillisenoja, Tuomioja ja Pahaoja.

Hankkeella ei ole vaikutuksia suojelualueisiin tai muihin valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin. Suunnittelualueella ei ole suojelualueita tai Natura 2000 -suojeluohjelman kohteita. Suunnitellun tielinjauksen läheisyydessä ei ole uhanalaisten kasvilajien kasvupaikkoja. Tielinjauksen pohjoisen liittymäalueen läheisyydessä sijaitsee IUCN-luokituksen mukaisen erittäin uhanalaisen ketokatkeron (*Gentianella campestris*) ja silmälläpidettävän ketonoidanlukon (*Botrychium lunaria*) esiintymiä.

Hankkeella ei ole oleellisia vaikutuksia maa- tai kallioperään. Suunnittelualueella ei ole arvokkaita moreeni- tai ranta- ja tuulikerrostumia eikä arvokkaita kallioalueita. Tielinjaus sijoittuu peitteisille metsä- ja suoalueille.

Tielinjauksen alueella ei ole tiedossa olevia petolintujen reviirejä.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

Suunnittelualueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita tai uuden valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ehdotuksen (2016) mukaisia alueita. Tielinjaus muodostaa maisemaan uuden avoimen maastokäytävän. Avoin maastokäytävä ja tie on havaittavissa parhaiten tielläliikkujan maisemakuvassa.

Sekä arvokkaaksi kulttuuriympäristökohteeksi luokiteltu Rovaniemen metsäoppilaitos että valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin kuuluva Hirvaan rautatiepysäkki sijaitsevat suunnittelualueen ulkopuolella. Hankkeella ei ole vaikutusta rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Suunnittelualueella on yksi tunnettu kiinteä muinaisjäänös, Pahaojan kivikautinen asuinpaikka. Muut tiedossa olevat kivikautiset asuinpaikat sijaitsevat selkeästi suunnittelualueen ulkopuolella. Hankkeen jatkosuunnitteluvaiheessa on tarpeen tehdä maastotutkimuksia, joissa selvitetään mahdolliset uudet kiinteät muinaisjäänökset.

Vaikutukset poronhoitoon

Suunnittelualue sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella. Palojärven paliskunnan alueesta noin 60 % kuuluu valtion maihin ja loput 40 % on yksityismaita. Suunnittelualueella sijaitsee Palojärven paliskunnan talvilaidunalue ja Kalliovaaran kohdalla jäkälälaidunalue.

Suunnitellun tielinjauksen pohjoispuolella sijaitsevan rautatien varteen on vuonna 2018 rakennettu porojen kulkua ohjaava aita, joka suojaa samalla onnettomuuksilta nykyisellä valtatiellä 4. Valtatien 4 eteläpuolella on puolestaan Kemijoki, joka estää kesällä porojen liikkumista Narkauksen paliskunnasta pohjoiseen Palojärven paliskunnan puolelle ja tien suunnittelualueelle. Suunnittelualueella liikkuu rautatien varteen rakennetun poroaidan ja Kemijoen takia suhteellisesti vähän poroja. Talvella Narkauksen paliskunnasta kulkeutuu joitakin poroja suunnittelualueelle Kemijoen jään yli. Suunnitellulla tielinjauksella ei arvioida olevan suuria vaikutuksia porotalouteen.

Johtopäätökset

Tielinjaus ei ole ristiriidassa maankäytön suunnitelmien kanssa. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia Hirvaan kylän asutukseen. Ohitustien myötä poistuisivat lähes kokonaisuudessaan nykyisen valtatie ja sen liikenteen aiheuttamat ongelmat Hirvaan kylän kohdalla. Uuden ohitustien myötä paranisi liikenneturvallisuus, liittyminen tielle helpottuisi, valtatie estevaikutus pienenisi ja melu- sekä pölyhaitat vähenisivät.

Muutokset kohdistuisivat metsämaisemaan ja poronhoitoon. Uusi valtatie pirstoisi toteutuessaan luonnonympäristöä. Hankkeella on vain vähäinen vaikutus porotalouteen ja porojen liikennekuolemiin, koska suunnittelualue ei kuulu paliskunnan pää-laidunalueisiin.

Tien rakentamisesta ei aiheudu haitallisia vaikutuksia valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaille luonnonympäristön kohteille lukuun ottamatta hankkeen vaikutuspiirissä olevaa lähdettä. Hankkeen mahdolliset vaikutukset olemassa oleviin lähteisiin selviävät suunnittelun edetessä ja tarkentuessa. Pääsääntöisesti tielinjaus sijoittuu tavanomaiselle metsätalousmaalle sekä ojitetuille suoalueille, missä hankkeen luontovaikutukset ovat vähäiset. Hankkeella ei ole kulttuurihistoriallisia vaikutuksia lukuun ottamatta yhtä kivikautista asuinpaikkaa. Asuinpaikan osalta hankkeen vaikutukset tarkentuvat jatkosuunnittelun yhteydessä.

Hankkeesta ei arvioida syntyvän merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankkeen todennäköiset ympäristövaikutukset eivät ole laajuudeltaan ja laadultaan YVA-lain 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia, joten Lapin ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri vastuu-

alue esittää, ettei hankkeessa ole tarpeen soveltaa YVA-menettelyä. Hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan perusteellisemmin tiesuunnitteluprosessissa tie- ja rakennussuunnittelun aikana.

ASIAN KÄSITTELY

Asian vireilletulo

Aarre Söderlund on 22.3.2019 toimittanut Lapin ELY-keskukseen aloitteen YVA-menettelyn käynnistämiseksi puheena olevaa hanketta koskien.

YVA-lain 11 §:n 2 momentin mukaisesti ympäristöministeriö on 24.4.2019 antamallaan päätöksellä määrännyt Lapin ELY-keskuksen toimivaltaiseksi viranomaiseksi tekemään päätöksen siitä, tuleeeko hankkeeseen soveltaa YVA-menettelyä YVA-lain 3 §:n 2 ja 3 momentin nojalla.

Hankkeesta vastaava Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue on 3.7.2019 toimittanut Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle YVA-lain 12 §:n ja YVA-asetuksen 1 §:n edellyttämät tiedot YVA-tarveharkintaa varten.

KUULEMINEN

Viranomaisten kuuleminen

YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaan ennen ympäristövaikutusten soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksen tekemistä on arviointimenettelyn tarpeesta kuultava asianomaisia viranomaisia, ellei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.

ELY-keskus on 4.7.2019 pyytänyt lausuntoa Rovaniemen kaupungilta, Lapin aluehallintovirastolta, Lapin liitolta, Lapin maakuntamuseolta, Metsähallitukselta (Luontopalvelut), Museovirastolta sekä Väylävirastolta. Lausuntoja annettiin seuraavasti:

Rovaniemen kaupunki, ympäristölautakunta

Rovaniemen kaupungin terveydensuojeluviranomaisella ei ole huomautettavaa esityksestä.

Lapin liitto

Alueella on voimassa 4.12.2001 lainvoiman saanut Rovaniemen maakuntakaava. Lapin liiton hallitus hyväksyi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen 28.11.2016 ja lähetti sen Naturasta poikkeamisen vuoksi ympäristöministeriöön valmisteltavaksi valtioneuvoston käsittelyyn. Maakuntakaavaa ei voida hyväksyä valtuustossa ennen kuin valtioneuvoston päätös on saanut lainvoiman.

YVA-tarveharkintaselvityksessä on hyvin kuvattu kappaleessa 6.1.1 Maakuntakaava sekä voimassa oleva Itä-Lapin maakuntakaava että vireillä oleva Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava. Rovaniemen maakuntakaavassa valtatie 4 on osoitettu nykyisen valtatie ja Hirvaan keskuskylän (at 345) länsipuolelle uuteen maastokäytävään. Suunniteltu ohitustie sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M 4513). Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa nykyinen valtatie 4 on osoitettu merkittävästi parannettavana tienä. Hirvaan länsipuolella on osoitettu uusi ohjeellinen/vaihtoehtoinen valtatie. Tielinjauksen poikki menee päärata. Suunnittelu-

alue kuuluu valtakunnallisesti tärkeälle kansainväliselle Barentsin/Murmanskin kehittämisikäytävälle (LK 8450). Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Pahaojan kivilautainen asuinpaikka/muinaisjäännös (SM 3621). Tielinjaus on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4513).

Lapin liiton virasto toteaa, että tielinjaus on vireillä olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen mukainen ja sopeutuu Rovaniemen maakuntakaavakokonaisuuteen eikä siten vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista.

YVA-ympäristöselvityksen mukaan hankkeesta ei arvioida syntyvän merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Lapin liiton käsityksen mukaan hanke ei edellytä erillistä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, vaan vaikutukset voidaan arvioida riittävästi tiesuunnitteluprosessissa, tie- ja rakennussuunnittelun yhteydessä.

Väylävirasto

Ympäristöselvityksessä tehdyn vaikutusarvioinnin perusteella Väylävirasto yhtyy ELY-keskuksen näkemykseen siitä, ettei hankkeeseen ole tarpeen soveltaa YVA-menettelyä. Väylävirasto toteaa lisäksi, että hankkeen vaikutukset tulee arvioida liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisesti riippumatta siitä, arvioidaanko hankkeen vaikutukset YVA-lain mukaisessa menettelyssä.

Museovirasto

Museovirasto lausuu otsikon mukaisesta asiasta rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman sekä vesialueiden arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Maa-alueiden arkeologisen kulttuuriperinnön osalta asiasta lausuu Lapin maakuntamuseo, joka on asiassa toimivaltainen ko. alueella.

Museovirasto toteaa kantanaan, ettei tiehankkeessa ole YVA -menettelylle tarvetta rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman osalta.

Lapin maakuntamuseo

Tiehankkeen pohjoisreunaan sijoittuva Pahaojan kivilautainen asuinpaikka on yksi Rovaniemen seudun tärkeimmiksi katsotuista mesoliittisen kivilauden yhä varsin ehyenä säilyneistä kohteista. Paikalla on korkeustasosta (n. 95 m mpy) arvioituna oleskeltu Ancyliusjärven Litorinameren taitekohdan vaiheilla. Maaperän murroskohdista on voitu todeta aineiston sisältävän lähinnä yli 7000 vuoden takaiselle ajalle ominaisia kvartsilöydöksiä sekä palaneen luun vahvoja kuoppamaisia keskittymiä.

Tielinjausvaihtoehto kulkee Kalliovaaran kohdalla Pahaojan eteläpuolisella alueella, joka on nykyisin (metsänhakkuutyöt suunniteltu kuluvalle kesälle) maapohjaltaan lähes kajoamaton. Tämän vuoksi kivilaudaisen asuinpaikan mahdollisia löydöksiä Pahaojan eteläpuolella ei voida ilman arkeologisia kaivutoimenpiteitä varmistaa. Joka tapauksessa kohteen arkeokriittinen osuus sijoittuu ojan reunaman lisäksi pohjoispuolen moreenikannaksen länsipäähän, jossa maasto muinaisasuinpaikan alueella laskee läheiseen suohon.

Hankeselvityksessä todettu jatkosuunnitteluvaiheen arkeologinen maastotutkimus on erityisesti Pahaojan eteläpuolisen kankaan osalta tervetullut. Muinaisjäännösläkiin perustuvan arkeologisen kulttuuriperinnön suojelun osalta YVA-menettelyllä ei tuotane asiaan lisäarvoa.

Lapin aluehallintovirasto

Lapin aluehallintoviraston tiedossa ei ole seikkoja, jotka edellyttäisivät erillisen arviointimenettelyn soveltamista hankkeelle.

Metsähallitus (Luontopalvelut) ei antanut lausuntoa.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen

ELY-keskus on 30.8.2019 hallintolain 34 §:n mukaisesti varannut hankkeesta vastaavalle tilaisuuden tulla kuulluksi annetuista lausunnoista.

11.9.2019 toimitetussa vastineessaan hankkeesta vastaava on todennut muun ohella, että tie- ja rakennussuunnitteluvaiheessa tarkemmin selvittettäviä asioita ja toimenpiteitä ovat muun muassa uusien mahdollisten muinaisjäännösten selvittäminen erityisesti Pahaojan eteläpuolisella kankaalla, mahdollisten uusien petolintureviirien tarkistaminen, tielinjauksen vaikutus valaistuun kuntorataan ja laavuun, tielinjauksen tarkistaminen kasviesiintymien osalta valtatie 4 liittymäkohdassa sekä tielinjauksen vaikutukset olemassa oleviin lähteisiin. Hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä tullaan pitämään poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu asianomaisen paliskunnan kanssa.

Vastineessaan hankkeesta vastaava esittää näkemyksensä, ettei hankkeessa ole tarpeen soveltaa YVA-menettelyä ja että annetuissa lausunnoissa esitetyt kysymykset on mahdollista käsitellä tulevan tie- ja rakennussuunnittelun yhteydessä.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Päätös Ohitustien rakentaminen Rovaniemen Hirvaalle ei edellytä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Perustelut YVA-menettelyä sovelletaan YVA-lain 3 §:n mukaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hankkeet, joihin sovelletaan aina YVA-menettelyä, luetellaan YVA-lain liitteessä 1. YVA-menettelyä maantieliikenteeseen liittyen edellyttävät YVA-lain liitteen 1 kohdan 9 mukaisesti:

- a) moottoriteiden tai moottoriliikenneteiden rakentaminen;
- b) neli- tai useampikaistaisen; vähintään 10 kilometrin pituisen yhtäjaksoisen uuden tien rakentaminen;
- c) tien uudelleenlinjaus tai levenyttäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä.

Nyt kyseessä oleva hanke ei kuulu YVA-lain liitteen 1 tarkoittamiin hankkeisiin, vaan YVA-menettelyn soveltamistarvetta arvioidaan YVA-lain 3 §:n 2 momentin nojalla. YVA-lain 3 §:n 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, arviointimenettelyä edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä YVA-lain 3 §:n 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Näistä päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään YVA-lain liitteessä 2.

Hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne

Tieyhteys on suunniteltu rakennettavaksi Hirvaan kylän kohdalle nykyisen valtatie 4 pohjoispuolelle. Uuden tieyhteyden pituus olisi noin 5,5 km. Uusi tielinjaus siirtäisi toteutuessaan valtatie Hirvaan kohdalla uuteen maastokäytävään nykyisen tien pohjoispuolelle. Ympäristöselvityksen perusteella tielinjaus sijoittuu peitteisille metsä- ja suoalueille.

Ympäristöselvityksessä on arvioitu hankkeen vaikutuksia ja vaikutusten merkittävyyttä. Vaikutuksen merkittävyys on luokiteltu kokonaisarviona perustuen kaavoitukseen, asuintaloihin ja elinympäristöön, elinkeinoin ja virkistykseen, maisemaan ja kulttuuriperintöön, luonnonoloihin, pohja- ja pintavesiin sekä maaperään. Laaditun selvityksen mukaan hankkeesta ei arvioida syntyvän merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. ELY-keskus katsoo, että ympäristöselvityksessä esitettyä arviointia hankkeen vaikutuksista ja niiden merkittävyydestä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

Uusi tielinjaus ohittaa Hirvaan kyläalueen. Hanke on vireillä olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen mukainen. Hirvaalla on voimassa oikeusvaikutteinen Hirvaan osayleiskaava vuodelta 2011. Tielinjauksen toteuttaminen edellyttää osayleiskaavan muuttamista. Ohitustien rakentamisen arvioidaan mahdollistavan maankäytön kehittämisen ja uusien asuinalueiden ja rakennuspaikkojen kaavoittamisen Hirvaan ja Valajaskosken alueille.

Hankkeen vaikutukset asutukseen, elinoloihin, liikenteeseen ja elinympäristöön arvioidaan pääosin positiivisiksi. Uusi tielinjaus siirtäisi toteutuessaan valtatie Hirvaan kohdalla uuteen maastokäytävään nykyisen tien pohjoispuolelle tie jäisi sellaisenaan Hirvaan kylän liikkuja palvelevaksi rinnakkaistieksi. Ohitustien rakentamisen arvioidaan poistavan nykyisen valtatie ja sen liikenteen aiheuttamat ongelmat Hirvaan kylän kohdalla lähes kokonaisuudessaan. Uuden ohitustien myötä paranisi liikenneturvallisuus, liittyminen tielle helpottuisi, valtatie estevaikutus pienenesi ja melu- sekä pölyhaitat vähenisivät.

Osa Rovaniemen kaupungin Hirvaan valaistusta latu- ja kuntoreitistä sekä laavu sijoittuvat hankealueelle. Osin kuntoreitti jää myös Hirvaan ohitustien liikennemelun vaikutusalueelle. Kuntoreittiä ei ole perustettu ulkoilulain 2 §:n ja 4 §:n mukaisesti. Ulkoilureitin linjauksien muutokset tulee suunnitella ja toteuttaa ennen hankkeen käynnistymistä. Uuden Hirvaan ohitustien liikennemeluvaikutuksien perusteella kuntoreitin ja laavun sijoittumista riittävän etäälle (esim. 150 - 250 m) valtatiestä tulisi pitää tavoitteena, jotta liikennemelu on riittävän alhainen viihtyisän ulkoilu ympäristön kannalta. Rovaniemen kaupungin tulee tehdä kuntoreitin uuden linjauksen suunnittelu vähämeluiseen ja viihtyisään ympäristöön hyvissä ajoin ennen hankkeen käynnistymistä. Reitin suunnittelun ja toteuttamisen vaikutukset voidaan selvittää tiehankkeesta erillään omana hankkeena.

Ohitustien toteuttamisesta aiheutuu vähäinen tai kohtalainen estevaikutus Kalliovaaran ja Tuomivaaran suuntaan liikuttaessa. Estevaikutuksia voidaan lieventää ja liikenneturvallisuutta parantaa toteuttamalla alikulkuyhteys. Hankealueella tai sen lähi-alueella ei ole Rovaniemen kaupungin ylläpitämää moottorikelkkailureittiä eikä kelkkauraa. Ulkoilun, yleisen luonnon virkistyskäytön ja moottorikelkkailun olosuhteisiin kohdistuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Suunnitellulla tielinjauksella ei arvioida olevan suuria vaikutuksia porotalouteen. ELY-keskus toteaa, että hankkeen suunnittelun edetessä tiedottaminen ja yhteistyö asianomaisen paliskunnan kanssa on tärkeää. Valtion maita koskevien toimenpiteiden osalta tullaan hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä pitämään poronhoitolain (848/1990) 53 §:n mukainen neuvottelu asianomaisen paliskunnan kanssa.

Hankealueen läheisyydessä ei ole luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelma-alueita, Natura 2000-verkostoon sisältyviä alueita eikä yksityisten maalla olevia suojelualueita (YSA). Suunnittelun ohitustien alueella tai sen lähiympäristössä (vaikutusetäisyydellä) ei ole tiedossa olevia luonnonsuojelulain (1096/96) 42 §:n mukaisia koko maassa rauhoitettujen kasvilajien esiintymiä, 46 §:n mukaisia uhanalaisten lajien havaintopaikkoja, 47 §:n mukaisia erityisesti suojeltavien lajien havaintopaikkoja eikä luontodirektiivin (92/43/EY) liitteiden IV a eläinlajien ja IV b kasvilajien havaintopaikkoja Hertta-rekisterin Eliöt-osion mukaan (30.8.2019 SYKE). Pääsääntöisesti tielinjaus sijoittuu tavanomaiselle metsätalousmaalle sekä suoalueille, missä hankkeen luontovaikutukset ovat vähäiset. Ympäristöselvityksen mukaan (8.5.2.) tielinjaus sijoittuu metsäkasvillisuusvyöhykkeistä keskiboreaalin, Pohjanmaan vyöhykkeeseen. ELY-keskus kuitenkin korjaa, että tielinjaus sijoittuu keskiboreaalin, Lapin kolmion (3 c) metsäkasvillisuusvyöhykkeeseen.

Valtatien 4 pohjoisen liittymäalueen läheisyydessä sijaitsee IUCN-luokituksen mukaisen erittäin uhanalaisen ketokatkeron (*Gentianella campestris*) ja silmälläpidettävän ketonoidanlукon (*Botrychium lunaria*) esiintymiä. ELY-keskus toteaa, että tiesuunnitelmavaiheessa tulee ohitustien pohjoispään liittymäkohdan lähialueella olevien esiintymien säilyminen tai siirtoistuttaminen varmistaa.

Tielinjauksen alueella ei ole tiedossa olevia petolintujen pesäreviirejä (30.8.2019, Petolintujen pesät 2018, Metsähallitus). Hirvaan ohitustietä lähimpänä olevat maakunnallisesti arvokkaat lintualueet ovat etäällä, joten hankkeesta ei aiheudu kerääntymäalueiden linnustoon vaikutuksia. Tie- ja rakennussuunnitteluvaiheessa selvitetään mahdolliset uudet petolintureviirit.

Tielinjauksen alueelle ei sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita tai arvokkaita geologisia kohteita. Tielinjauksen alueelle sijoittuu lähteitä, joista yksi sijaitsee lähellä suunniteltua tielinjausta. Lähde ei sijoitu kallioperän karbonaattialueelle, joten alueen lähteet eivät todennäköisesti ole huurresammallähteitä, joiden sammalkasvillisuudessa on uhanalaisia lajeja ja luontodirektiivin (92/43/EY) liitteen IV b kasvilajeja. Lähteet ovat vesilain (587/2011) 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltuja kohteita, eli lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty. ELY-keskus katsoo, että lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida tarkemmin tiesuunnitelmavaiheessa ja selvittää, kohdistuuko lähteisiin sellaisia vaikutuksia, että hankkeesta vastaavan tulee hakea vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momentin mukainen poikkeuslupa aluehallintovirastosta. Hankkeen mahdolliset vaikutukset olemassa oleviin lähteisiin selviävät suunnittelun edetessä ja tarkentuessa.

Kasvillisuuteen, luontotyyppeihin, linnustoon ja nisäkkäisiin kohdistuvia vaikutuksia sekä ekologisiin yhteyksiin kohdistuvia heikentäviä vaikutuksia voidaan pitää vähäisinä. Tiesuunnitelman laatimisen yhteydessä voidaan selvittää petolintujen pesäreviireitä ja lähteeseen kohdistuvia kuivattavia eli lähteen luonnontilan vaarantavia vaikutuksia.

Suunnittelualueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita tai uuden valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ehdotuksen (2016) mukaisia alueita. Tielinjaus muodostaa maisemaan uuden avoimen maastokäytävän ja siten se ai-

heuttaa pysyviä muutoksia alueen maisemakuvaan. Uuteen maastokäytävään rakennettavan tien aiheuttamat muutokset maisemakuvassa jäävät lähinnä paikalliseksi.

Hankealueelle ei sijoitu rakennettua kulttuuriympäristöä eikä hankkeella ole vaikutuksia kulttuurihistoriallisiin kohteisiin tai kulttuuriperintöön lukuun ottamatta yhtä kivikautista asuinpaikkaa, joka on suoraan muinaismuistolain (295/1963) 1 §:n perusteella suojeltu. Sen ja mahdollisten uusien kiinteiden muinaisjäännösten osalta hankkeen vaikutukset tarkentuvat jatkosuunnitteluvaiheessa tehtävässä arkeologisessa maastotutkimuksessa.

ELY-keskus toteaa, että hankkeen vaikutukset tulee arvioida liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisesti riippumatta siitä, arvioidaanko hankkeen vaikutukset muissa menettelyssä.

Johtopäätös

Hankkeesta saatujen tietojen perusteella ELY-keskus katsoo, että hanke ei todennäköisesti aiheuta laadultaan ja laajuudeltaan YVA-lain 3 §:ssä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka olisivat rinnastettavissa YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin. Myöskään ottaen huomioon suunnitellun hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne, hankkeen toteuttaminen ei todennäköisesti aiheuta YVA-lain 3 §:ssä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, eikä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä siten ole tarpeen soveltaa hankkeeseen.

ELY-keskuksen päätös on tehty hankkeesta toimitettujen tietojen pohjalta. Mikäli hankkeen suunnittelun edetessä arvioidaan, että hanke muuttuu merkittävästi nyt esitetyistä, YVA-menettelyn tarve tulee arvioida uudestaan.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 31 §:n mukaisesti oltava riittävästi selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)
Hallintolaki (434/2003)

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Muilla tahoilla ei ole muutoksenhakuoikeutta. YVA-lain 37 §:n 2 momentissa tarkoitettut tahot saavat hakea muutosta päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan.

NÄHTÄVILLÄOLO

Päätös julkaistaan sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa:
www.ymparisto.fi > Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi > Ympäristövaikutusten arviointi > YVA-päätökset > Alueellista tietoa, valitse ELY-keskus > Lapin ELY-keskus.

Päätöstä koskeva kuulutus on nähtävillä Rovaniemen kaupungin sekä Lapin ELY-keskuksen virallisilla ilmoitustauluilla ja Rovaniemen kaupungin verkkosivuilla 14 päivän ajan.

Johtaja

Timo Jokelainen

Ylitarkastaja

Hannu Raasakka

LIITTEET Valitusosoitus

JAKELU Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue, maksutta

TIEDOKSI
Rovaniemen kaupunki
Lapin liitto
Väylävirasto
Lapin maakuntamuseo
Metsähallitus
Museovirasto

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla. Kirjallisesti tehtävä valitus on osoitettava Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle .										
Valitusaika	<i>Valitusaika on 30 päivää siitä, kun tämä päätös on saatu tiedoksi. Tiedoksisaantipäivää ei lueta määräaikaan.</i> Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Jos kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.										
Valituksen sisältö ja allekirjoitus	Valituskirjelmässä on ilmoitettava - valittajan nimi, ammatti ja kotikunta - päätös, johon muutosta haetaan ja miltä kohdin sitä haetaan - muutos, joka päätökseen vaaditaan tehtäväksi sekä - muutosvaatimuksen perustelut - osoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.										
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - päätös, johon haetaan muutosta; alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus tiedoksisaantipäivästä tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiamiehen valtakirja ja - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle										
Valituksen toimittaminen	Valitus on toimitettava Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden kirjaamoon. Sen voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä. Lähettäjän vastuulla asiakirjat saadaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus PL 189, 90101 OULU (Käyntiosoite: Isokatu 4, Oulu) <table><tr><td>puhelin</td><td>029 564 2800,</td></tr><tr><td>faksi</td><td>029 564 2481</td></tr><tr><td>sähköposti</td><td>pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi</td></tr><tr><td>Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkki korvataan @-merkillä</td><td></td></tr><tr><td>aukioloaika</td><td>klo 8.00 - 16.15</td></tr></table>	puhelin	029 564 2800,	faksi	029 564 2481	sähköposti	pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi	Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkki korvataan @-merkillä		aukioloaika	klo 8.00 - 16.15
puhelin	029 564 2800,										
faksi	029 564 2481										
sähköposti	pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi										
Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkki korvataan @-merkillä											
aukioloaika	klo 8.00 - 16.15										